

PERFORMERS

MAGAZINE

MAGAZINE VOOR UITVOERENDE KUNSTENAARS | DECEMBER 2019 | NR. 4 | JAARGANG 19

LAVALU

**DURF NEE TE ZEGGEN
TEGEN 100 EURO**

MUZIKALE VODDENMAN

VERZAMELAAR VAN CURIEUZE OPNAMEN

AUTEURSRECHT

**INTELLECTUEEL EIGENDOM
EEN MENSENRECHT**

THE PACK PROJECT

**TROMBONIST EN
COMPONIST EFE ERDEM**

performers
Sena

van de redactie

VOOR ONDER DE KERSTBOOM

Voor u ligt alweer het decembernummer van *Performers Magazine*. Een jaarafsluiting, misschien, maar vooral een nummer voor onder de kerstboom.

In 2019 werden veel belangrijke stappen genomen, waaraan wij in dit blad regelmatig aandacht schonken. De presentatie van het nieuwe Investeringsfonds Pop op Noorderslag, een nieuwe Auteursrecht Richtlijn, die na veel discussie YouTube en Facebook gaat verplichten netjes voor beschermd materiaal te betalen, en veel aandacht voor Fair Practice en de noodzaak eerlijke betaling van auteurs en artiesten af te dwingen.

IN 2019 WERDEN VEEL BELANGRIJKE STAPPEN GENOMEN, WAARAAN WIJ IN DIT BLAD REGELMATIG AANDACHT SCHONKEN

Genoeg om op terug te kijken dus, maar in dit nummer kijken we vooral vooruit. Naar aanpassing van de Wet Toezicht op Collectieve Beheersorganisaties (p. 21), naar een eerlijker auteurs- en naburig recht (p. 10) en naar een subsidiebeleid dat beter aansluit bij een breed aanbod (p. 20). Muzikale voddennman Roland Vonk redt vergeten opnamen en artiesten en vertelt ons daar bevlogen over (p. 18). En ook LAVALU, Mathieu van Bellen, Maria Milstein en Elske Tinbergen kijken voor- en misschien ook een beetje achteruit. Naar waar ze naartoe gaan en waar ze vandaan kwamen. De muziek stroomt voort, zoals zij en zoals wij, het nieuwe jaar tegemoet.

Wij wensen u namens de redactie, de sectie Uitvoerende Kunstenaars en alle medewerkers van Sena mooie feestdagen en een gelukkig en bovenal muzikaal 2020!!

PERFORMERS MAGAZINE

wordt uitgegeven onder verantwoordelijkheid van de Sena-sectie Uitvoerende Kunstenaars. Het blad is bestemd voor rechthebbende uitvoerende kunstenaars en andere geïnteresseerden. Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend.

©2019 Sena-sectie Uitvoerende Kunstenaars

HOOFDREDACTEUR: Erwin Angad-Gaur

REDACTIE: Jeroen Akkermans,
Erwin Angad-Gaur,
Anita Verheggen

EINDREDACTIE: Jeroen Akkermans

VORMGEVING: Robert Swart

COVERFOTO: Lavalu

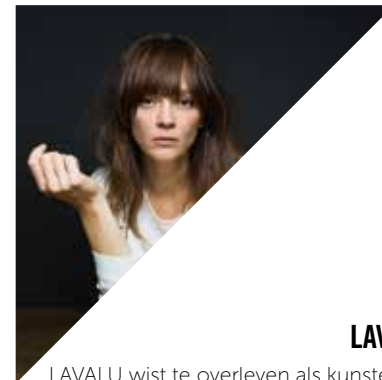
Foto: Ivo van der Bent

ILLUSTRATIES: Robert Swart

OPLAGE: 17.980 ex.

AUTEURS: Guido van Oorschot, Erwin Angad-Gaur,
Jimmy Tigges, Rianne van der Molen,
Erik Thijssen, Sandra Havekes, Jowi Schmitz,
Anita Verheggen, Jeroen Akkermans en
Henk Westbroek

REDACTIEADRES: Catharina van Renneslaan 20,
Postbus 113, 1200 AC Hilversum
Telefoon: (035) 625 17 00
E-mail: performers@sena.nl
Website: www.sena.nl/performers-magazine

LAVALU

LAVALU wist te overleven als kunstenaar door nee te zeggen tegen 100 euro.

4

KLASSIEK

Het violistenechtpaar Mathieu van Bellen en Maria Milstein bouwt een oude kerk om tot repetitie- en opnameruimte.

8

REFLECTIES

Mensen denken bij het woord 'auteursrecht' vaak aan Buma/Stemra. Maar het auteursrecht, en ook het naburig recht, is vele malen breder en veelzijdiger.

10

MUZIKALE VODDENMAN

Roland Vonk redt als muzikale voddennman vergeten opnamen en artiesten.

18

PODIUM

Wereldmuziek is een integraal onderdeel geworden van de muziek-programmering. Een goede ontwikkeling, vindt Oscar van der Pluijm.

22

EN VERDER

7 SENA NIEUWS

12 THE PACK PROJECT

14 DE WAARDE VAN MUZIEK

16 HOE DOET ZE HET?

21 THIJSEN

23 HENK WESTBROEK

Wil je succesvol zijn in de muziek, dan moet je volgens LAVALU weten wat je waard bent, dankbaar zijn voor je publiek en je innerlijke stem volgen. “Als ik speel hang ik een meter boven de grond. Dichter bij het goddelijke ga ik niet komen in dit leven.”

Door Rianne van der Molen
Foto's: Ivo van der Bent

Toen ze onlangs op een festival in Zweden speelde, kwam er na afloop een meisje op haar af. “Wat jij doet is *radically intimate*,” zei ze. Dat vond ik zo’n groot compliment. Mijn muziek reflecteert mijn binnenwereld en ik geef alles op het podium. Het is geweldig als dat binnenkomt.” Aan het woord is Marielle Woltring (40), die als LAVALU gestaag aan haar carrière bouwt. Op dit moment toert ze langs concertpodia en theaters met haar onlangs verschenen album *Midair*. “Ik heb lang gezocht naar wie LAVALU nu precies was. Mijn muziek schoot alle kanten op, van klassiek naar pop en jazz. Sinds mijn album *Solitary High* uit 2017 heb ik mijn stijl gevonden. Klassieke piano met popzang; kamermuziek voor nú.”

Solitary High en *Midair* zijn de eerste twee delen van een drieluik. Het idee daarvoor ontstond noodgedwongen. “Op een zeker moment kon ik mijn band niet meer betalen,” vertelt ze. “Als je 20 bent is het prima om op te treden voor een paar euro en een kratje bier, maar als je eenmaal 30 bent kan dat niet meer.” In die periode laten zowel haar vriend – saxofonist Mete Erker – als haar manager weten dat ze het meest geraakt worden als ze alleen achter de piano zingt. “Ik speel al vanaf mijn vierde klassiek piano en studeer nog altijd graag. Na hun opmerkingen begon ik op een avond vanuit klassieke composities langzaam zelf wat te maken. Om een voller geluid te krijgen, benaderde ik

muziekproducer Gerhardt en engineer Rutger Drenth, die met zijn effecten mijn sound echt optilt. Toen ik Naud van Gefen (toenmalig manager van het Gelders Orkest) vervolgens mijn eerste probeersels liet horen, stroomden de tranen over zijn wangen. Dit is iets, wist ik toen.”

NIEUWE STIJL

Dat ze al vrij snel daarna besloot voor drie albums te gaan, had alles te maken met de inspiratie die ze kreeg. “Normaal gesproken schreef ik ongeveer vijf liedjes per jaar. Nu ontstonden er in een hele korte periode opeens 70 nummers. Ik wist: dit is meer dan één album.” Ze nam daarmee destijds best een groot risico, vindt ze achteraf. “Door eerdere albums stond ik bijvoorbeeld op jazzfestivals in Nederland en ver daarbuiten. Zou ik voor mijn nieuwe stijl wel een publiek vinden? Terwijl ik mezelf die vraag stelde, realiseerde ik me dat het antwoord niet zo belangrijk was. Ik voelde: dit moet ik doen en ik zie wel wat er gebeurt.”

Die eigenzinnige houding heeft altijd in haar gezeten. Ondanks haar grote liefde voor muziek koos ze als jong meisje niet voor het conservatorium – “het leek me vreselijk eenzaam” –, maar de Toneelschool in Arnhem. “Ik wilde ook graag acteren,” vertelt ze. “Het was ook heel bijzonder dat ik werd toegelaten. Maar terwijl al mijn klasgenoten met dikke boeken van Shakespeare door de schoolgangen

LAVALU WEET WAT ZE WAARD IS

liepen, zat ik hele dagen in het muzieklokaal achter de piano. Ik studeerde er Bach, Chopin en Debussy. Daar ontdekte ik dat bepaalde drijfveren sterker zijn dan je kunt bedenken. Ik hou van acteren, maar ben een muzikant. Voor ik het wist schreef ik muziek bij vrijwel elke voorstelling op school.”

GRATIS WERK

Vrij snel na haar afstuderen zochten Minou Bosua en Ingrid Wender contact, van het cabaretduo De Bloeiende Maagden. Of Marielle misschien hun componist en muzikaal leider wilde worden? “Dat vond ik ongelooflijk. Ik was net 23 en die dames verkochten grote zalen uit. Zij namen een enorm risico. Door die wetenschap kon ik ontspannen blijven en gelukkig werd mijn muziek goed ontvangen.” Al voor het aanbod kwam, had ze een belangrijk besluit genomen. “Ik wist dat ze weinig geld hadden en vooral stagiairs zochten. Maar ik had al besloten dat ik wilde leven van de muziek. Dat lukt niet als je gratis werkt. Dus ben ik de onderhandeling ingegaan. Uiteindelijk heb ik er een klein maandsalaris uit kunnen slepen.”

Wie wil overleven in de creatieve hoek, moet volgens haar die vrijmoedigheid hebben. “Als je ooit meer wil verdienen, moet je op een gegeven moment ‘nee’ zeggen tegen 100 euro. Dan zal je zien dat je daarna een show krijgt voor 250 euro. En er komt ook weer een moment waarop je daarvoor bedankt. Ik heb dat op een of andere manier altijd gevoeld. Dat is doodeng, want dat betekent soms ook dat je ‘nee’ zegt tegen een festival of podium waar je heel graag wil staan. Maar je zal zien dat mensen je serieuzer nemen als je durft te onderhandelen. Wat jij jezelf waard vindt, vindt de wereld jou ook waard.”

130.000 MAN

Haar eigen doorbraak kwam met Het Pauperparadijs, een grootse muziektheaterproductie van regisseur Tom de Ket die 128 keer werd opgevoerd. "Via de Bloeiende Maagden kwam ik bij andere theatergezelschappen terecht. Vaak begon ik als actrice, maar trok ik in *no time* de muziek naar me toe. Daardoor leerden steeds meer mensen mij kennen als muzikant en zo gaf iemand mijn naam door aan Tom de Ket. Met het Pauperparadijs heb ik drie jaar lang voor 130.000 man gespeeld, daardoor heb ik een heel groot netwerk opgebouwd."

Ze had zich vanaf dat moment nog beter

kunnen nestelen in de theaterwereld, maar besloot anders. "De drijfveer om mijn eigen muziek te maken is zo groot, dat ik daar altijd mee bezig ben. Iedere dag vraag ik me af: welke muziek wil ik vandaag maken en hoe voer ik dat uit? Want spelen en optreden is voor mij zweven. Als ik speel hang ik een meter boven de grond. Dichter bij het goddelijke ga ik niet komen in dit leven. Daar doe ik het allemaal voor."

Of het publiek dat uiteindelijk oppakt, is niet aan haar. Wel is ze dankbaar voor al die luisteraars. "Mensen komen soms door weer en wind naar mij toe, hoe bijzonder is dat? Dankzij hen kan ik van

mijn muziek leven, dat wil ik me bij ieder optreden realiseren." En waar ze als twin-tiger droomde van ramvolle popzalen en herkend worden op straat, heeft succes nu een andere klank gekregen. "Achteraf ben ik blij dat ik geen snelle vogel ben geweest. Als je bijvoorbeeld een hit scoort, is de kans groot dat het daarna inzakt. Maar wat je gestaag bouwt, wordt je niet zomaar afgenomen. Nu gaat het beter dan ooit en dat komt vooral omdat ik muziek maak waar ik 100 procent achter sta. Dat ik mijn stijl gevonden heb, vind ik mijn allergrootste succes."

www.lavalu.nl

<https://songwriting-coaching.nl>

'SPELEN EN OPTREDEN IS ZWEVEN VOOR MIJ'

Even voorstellen: *Daniëlle van Slooten*

In de rubriek 'Even voorstellen' stelt een Sena-medewerker zich kort en krachtig voor. **In deze editie: Daniëlle van Slooten, Medewerker Relatiebeheer**

Wie ben je?

"Ik ben Daniëlle van Slooten en ik woon in Huizen. Ik ben een trotse moeder van een dochter van bijna 16 en een zoon van 13. Ik hou van muziek, ik verzamel lp's en ga regelmatig naar concerten. Reizen maakt mij enorm blij. In mijn vrije tijd geniet ik van sporten als hardlopen en fietsen en voor de nodige balans doe ik ook aan yoga. Als trouwe supporter van mijn kinderen ben ik op zaterdag vaak te vinden op het voetbalveld."

Wat is je achtergrond?

"Mijn werkzame leven heb ik altijd in de muziekindustrie doorgebracht. Na mijn opleiding Toerisme in Utrecht en mijn omzwervingen in Australië en Indonesië ben ik begonnen bij muziekuitgeverij BMG Music Publishing als Directie Assistent. Daarna heb ik de overstap gemaakt naar EMI Music Netherlands, eerst gevestigd in Hilversum en daarna in Amsterdam. Bij EMI ben ik begonnen in de functie van Business Affairs assistent en werd ik later verantwoordelijk voor alle licentie- en synchronisatie-aanvragen. In 2013 werd EMI overgenomen door Universal Music en heb ik 6 jaar gewerkt bij Universal Music als Licensing Coördinator."

Wat doe je precies bij Sena?

"Sinds mei 2019 werk ik voor Sena op de afdeling Relatiebeheer. Samen met mijn collega's op Relatiebeheer ben ik het eerste aanspreekpunt voor rechthebbenden (o.a. muzi-

kanten, producenten en agenten). Wij streven ernaar om een zo snel mogelijke en professionele service te bieden. Wij zijn bereikbaar via telefoon, mail, whatsapp en chat. Je bent als rechthebbende of toekomstige rechthebbende ook altijd welkom bij ons op kantoor, waar we ook regelmatig interessante sessies organiseren voor muzikanten en producenten. Maar ook gewoon als je wilt weten hoe je het beste je repertoire kan aanmelden of andere praktische vragen hebt, ben je van harte welkom."

Music Rights on Tour

"Om meer duidelijkheid te geven over rechten voor muzikanten hebben we samen met rechtenorganisaties Buma/Stemra en NORMA de handen ineen geslagen en werken we aan ons gezamenlijke initiatief Music Rights on Tour. Bij Music Rights on Tour zijn wij op verschillende evenementen aanwezig met een stand en panel. In dit panel komen vragen aan bod als hoe het zit met bijvoorbeeld het naburig recht van Sena en krijg je interessante informatie over de toestand-koming van een track en welke rol de rechtenorganisaties hierbij spelen. Houd Facebook of Instagram in de gaten waar we de eerstvolgende keer te vinden zijn met onze stand!"

Sena Nieuws

SENA OP SOCIAL

Blijf op de hoogte

Wil je altijd op de hoogte zijn van de laatste ontwikkelingen bij Sena?

Wil je een interview lezen van een collega-muzikant? Of weten wat de invloed van muziek in een winkel of restaurant is? Volg ons dan via social media. We plaatsen

regelmatig nieuwtjes, foto's, video's en interviews.

Je kunt ons volgen op Facebook, Instagram, Twitter en LinkedIn.

→ [FACEBOOK.COM/SENARECHTEN](https://www.facebook.com/senarechten)

→ [INSTAGRAM.COM/SENARECHTEN](https://www.instagram.com/senarechten)

→ [TWITTER.COM/SENARECHTEN](https://twitter.com/senarechten)

→ [LINKEDIN.COM/COMPANY/SENARECHTEN](https://www.linkedin.com/company/senarechten)

LAATSTE KANS REPERTOIRE 2016

**Aanmelden kan nog
tot 31 december**

Heb jij repertoire over het jaar 2016 dat nog niet is aangemeld? Dan is nu je laatste kans! Tot uiterlijk 31 december 2019 kun je repertoire over het jaar 2016 aanmelden. Daarna wordt 2016 afgesloten en wordt repertoire over die periode niet meer verwerkt. Daarvoor geldt namelijk een wettelijke termijn van drie jaar. Het aanmelden van repertoire doe je via je account op de portal MySena of natuurlijk via de Sena-app.
→ [WWW.MYSENA.NL](http://www.mysena.nl)

KLASSIEK

“We liepen al een jaar of zes rond met het idee,” zegt violist Mathieu van Bellen. “We zochten naar een oplossing voor een probleem waar veel professionele kamermuziekgroepen tegen aan lopen: dure repetitieruimtes met een matige piano en een slechte akoestiek. Toen we vorig jaar hier in Zaandam kwamen kijken, zagen we meteen de potentie. Een plek, niet alleen voor onszelf, waar musici onder ideale omstandigheden kunnen repeteren en overnachten.”

SCHUILKERK

Die plek is een voormalige schuilkerk uit 1695 aan een stille gracht. Wie binnenloopt snapt meteen waarom de initiatiefnemers ervoor vielen. Behalve Van Bellen zijn dat zijn vrouw Maria Milstein, de violiste, en de broers Omri en Ori Epstein met wie Van Bellen het Busch Trio vormt. Het kerkinterieur is sfeervol groen, het kleine orgel dateert van rond 1700. In de aangrenzende pastorie wonen Van Bellen en Milstein inmiddels zelf. In de nabije toekomst herbergt die ook de muzikale gasten. Nieuwe naam van het pand: MuziekHaven. Aan de muur hangen alvast de bouwtekeningen van studeerkamers, slaapkamers en badkamers, plus een gemeenschappelijke salon met eetkamer en keuken. Van Bellen: “Professionele ensembles kunnen er gebruik van gaan maken. Ze kunnen in alle rust repeteren, of cd-opnames maken in de kerk. Ook is er ruimte voor masterclasses en concerten. Verder zijn we in gesprek met concertorganisatoren. Stel dat een buitenlands strijkkwartet op tournee komt naar Nederland. Op een steenworp van Amsterdam en Schiphol vindt het hier een prima uitvalsbasis.”

FINANCIERING

Alles begon met een brief aan het bisdom dat de houten kerk in de verkoop deed. “We schreven eerlijk: we hebben geen geld, maar wel een fantastisch plan. Er kwamen 25 biedingen, wij wonnen. Toen moesten we opeens binnen zes weken de financiering regelen. Dankzij particuliere sponsors en een eigen investering is dat gelukt. Inmiddels zitten we alweer in de volgende fase: geld bij elkaar krijgen voor de renovatie. De kerk is een rijksmonument, we mogen er niet te veel aan veranderen. Gelukkig hebben we een oplossing voor de geluidsisolatie, zodat we er een perfecte opnamelocatie van kunnen maken.’ Om goodwill zit MuziekHaven niet verlegen. Een gerenommeerd kantoor staat borg voor de juridische begeleiding. Het vermaarde bureau Peutz adviseert over de kerkakoestiek. Het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds stelt gratis een state-of-the-art Steinway ter beschikking. “Er komt veel bij kijken,” bekent violist Van Bellen, die met het Busch Trio geregeld door Europa toert. “Er zijn dagen dat ik mijn viool om 7 uur ’s avonds nog niet heb aangeraakt. Dat moet geen gewoonte worden.” Het verhuren van de kerk als concert- en opnamelocatie moet het geld leveren waarmee pianotrio’s, strijkkwartetten en andere kamermuziekformaties straks gratis in MuziekHaven kunnen aanmeren. “De honoraria in onze sector zijn al zo bescheiden, we willen de musici niet belasten met extra kosten. Maar vooral willen we onze collega’s een toevluchtsoord bieden. Kamermuziek spelen op topniveau vraagt om rust, intimiteit en concentratie.”

INTIEME MUZIEKHAVEN

Het violistenechtpaar Mathieu van Bellen en Maria Milstein neemt het heft in eigen hand. Ze bouwen een oude kerk om tot repetitie- en opnameruimte. MuziekHaven in Zaandam wordt dé plek voor kamermusici.

Door Guido van Oorschot
Foto: Ronald Knapp

REFLECTIES DE WAARDE VAN
HET AUTEURSRECHT

Geen week lijkt voorbij te gaan zonder dat wij direct of indirect over het auteursrecht horen. Een fotografenstaking, een geruchtmakende plagiaatzaak, afkoop van rechten door De Persgroep, vertalers die de noodklok luiden, de inkomenspositie van kunstenaars, door zowel de SER als de Raad voor Cultuur op de agenda geplaatst; de Arbeidsmarktagenda Cultuur. Maar ook het debat over ‘artikel 13’ (inmiddels artikel 17) in de nieuwe Europese Auteursrechtlijn, discussies over handhaving en Stichting BREIN, de stijgende omzet van platenmaatschappijen uit streamingdiensten – en de achterblijvende inkomsten van artiesten.

Door Erwin Angad-Gaur Illustratie: Robert Swart

Het auteurs- en het naburig recht lijkt aanwezig en dichterbij dan ooit. Maar toch – in al zijn details en nuances – vaak onbekend, bij zowel beleidsmakers als consumenten, gebruikers en veel makers zelf. Cijfers van het ministerie van Economische Zaken onderstrepen het belang: de ‘auteursrechtrelevante sectoren’ zijn goed voor 6 procent van het Nederlandse bruto binnenlands product en 7,4 procent van de totale werkgelegenheid in ons land. De sector levert een positieve bijdrage aan het handelsoverschot. De BV Nederland heeft veel aan het auteursrecht te danken. De sector is van groter economisch belang dan de bouw. Het is alleen daarom al vreemd dat er niet meer beleidsmatige aandacht voor het auteurs- en naburig recht is.

BELANG AUTEURSRECHT

Het beeld is daarbij vaak scheef. Vraag op straat mensen waaraan ze denken bij het woord ‘auteursrecht’ en velen zullen direct antwoorden: Buma/

‘HET AUTEURSRECHT IS GEEN BELEMNERING VOOR
DE VRIJHEID VAN MENINGSUITING’

Stemra. Velen zullen denken aan collectief beheer. Een belangrijk element, maar de auteursrechtelijke vergoedingen die via collectieve beheersorganisaties worden geïncasseerd en verdeeld zijn maar een klein aandeel van alle economische transacties die door het auteurs- en naburig recht gereguleerd worden. Een sterk collectief beheer is van groot belang. Het kan juist in de digitale wereld een belangrijke oplossing bieden voor het stroomlijnen en reguleren van transacties, in het belang van zowel de gebruiker en de consument als de makers. Maar het auteurs- en naburig recht is vele malen breder en veelzijdiger. Het is er niet enkel om het belang van auteurs en artiesten te dienen.

Om hoogleraar Informatierecht Bernt Hugenholtz te citeren: “Het auteursrecht is er (...) niet alleen voor de auteurs (of voor de exploitanten), het is er voor ons allemaal. Het auteursrecht vervult een veelheid aan maatschappelijke en economische functies: het bevordert de productie

van cultuurgoederen, het stimuleert de informatie-economie, het houdt juristen van de straat, enzovoorts. Een van de belangrijkste functies is misschien wel dat het auteurs in staat stelt zelfstandig van hun werk te leven, zonder te hoeven dansen naar de pijpen van een baas, een opdrachtgever, een suikeroom of vaderschap. Het is belangrijk deze kwetsbare groep in stand te houden – voor de diversiteit van onze cultuur, voor de pluraliteit van het informatieaanbod, als remedie tegen de voortgaande mediaconcentratie, voor onze democratie.” Helder is dat daar iets ernstig mis gaat. Het doel auteurs en artiesten in staat te stellen zelf hun broek op te houden en economisch onafhankelijk te zijn en te blijven, wordt steeds minder behaald. Er wordt veel aan de rechten verdiend. Elke transactie, elk contract en elke exploitatie, elk platencontract, elke opdracht aan een fotograaf of journalist, elke verkoop van een foto, een tekst, van beeld en geluid in de brede cultuursector, van pers tot filmindustrie, is gebaseerd op het auteursrecht van de maker en op het naburig recht. Maar die maker of artiest mag vaak

blij zijn als hij of zij er ook een grijpstuiver aan overhoudt.

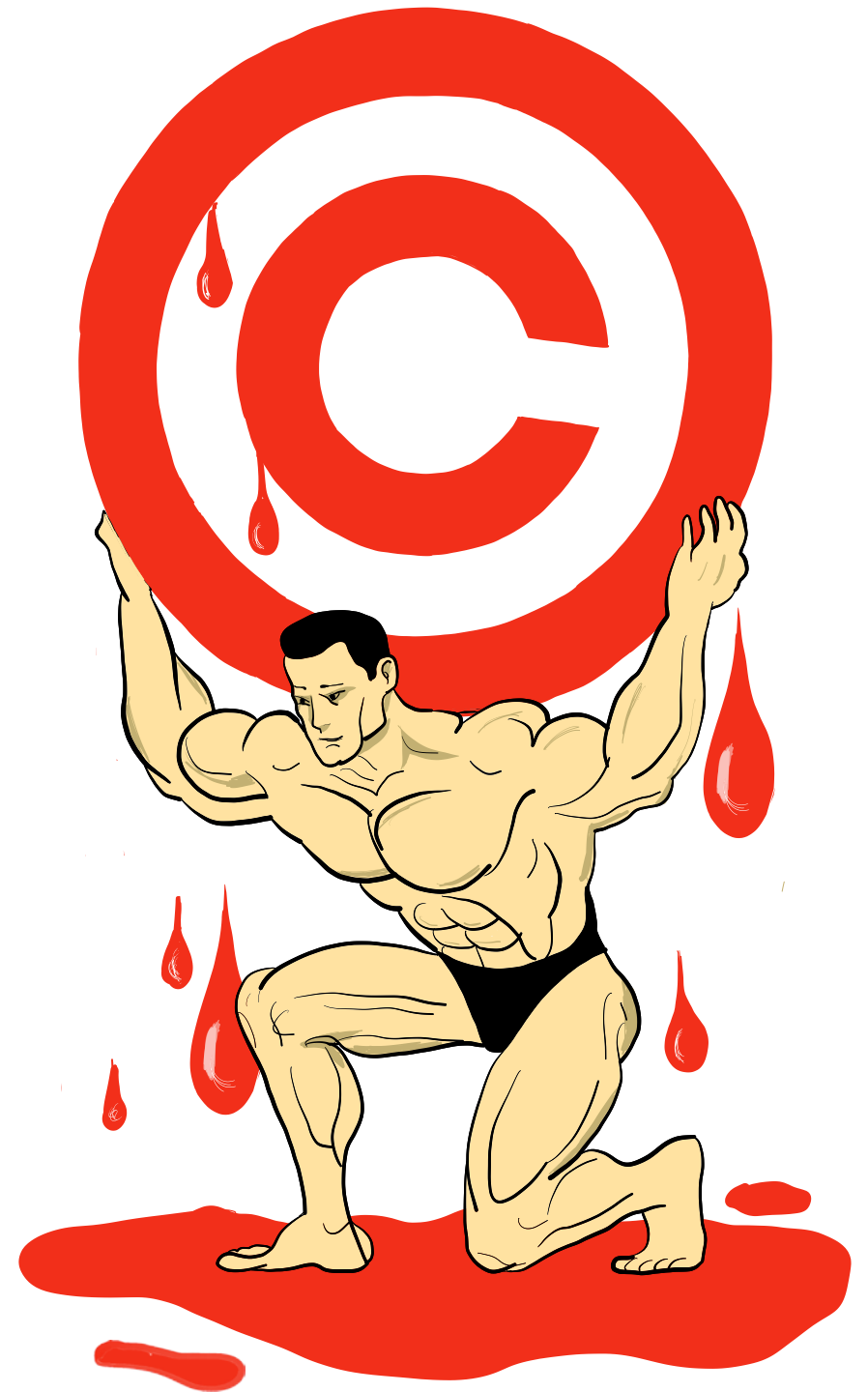
Dat is niet alleen moreel onverkoopbaar. Het is slecht voor onze economie – want zij vormen de basis van een belangrijke sector – en, zeg ik Hugenholtz na, het is slecht voor onze democratie. Een goed functionerende vrije pers is van levensbelang, evenals een professionele vrije kunst- en cultuursector.

OVERHEIDSTAAK

Het auteursrecht is geen belemmering voor de vrijheid van meningsuiting, zoals soms in verhitte discussie wel eens fact-free geroepen wordt, het is er een belangrijke ondersteuning van en een van de voorwaarden voor een vrije democratische samenleving. Daarnaast: bescherming van eigendom – ook van intellectueel eigendom – is niet voor niets een mensenrecht. Iets wat in dergelijke discussies al te vaak vergeten wordt.

Daar ligt kortom een verantwoordelijkheid bij de overheid en bij de wetgever. En een belangrijke taak binnen zowel het cultuur- als het economisch beleid.

Wetgeving alleen helpt niet, heeft ook het nieuwe Auteurscontractenrecht (een wettelijke bescherming van auteurs en artiesten tegen wurgcontracten) bewezen. Naast wettelijke regels is handhaving van belang. Dat geldt voor bijna alle wetgeving. Er is behalve verdere verbetering en modernisering van wetgeving ‘flankerend beleid’ nodig. Daar waar de overheid de markt beïnvloeden kan, middels subsidies aan culturele instellingen, aan bibliotheken, aan de publieke omroepen, aan de pers, via het Filmfonds of het fonds podiumkunsten, ga zo maar door, kan de overheid een eerlijke contractpraktijk en een eerlijke betaling aan auteurs en artiesten als subsidievoorwaarde stellen. En daarmee een voorbeeld stellen voor de niet-gesubsidieerde sectoren. Aan fair practice als subsidievoorwaarde worden mooie woorden gewijd. Dat is goed en positief, maar daadwerkelijk doorpakken blijft nog steeds uit.

De overheid staat erbij en kijkt ernaar. “We hebben u toch een wet gegeven? Haal uw recht,” lijkt de boodschap. Dat kan en mag niet zo zijn en zo blijven. Natuurlijk hebben belangenbehartigers en auteurs en artiesten zelf een verantwoordelijkheid. Maar ook de overheid. Het auteursrecht is in beweging, nationaal en internationaal. De komende twee jaar zullen twee richtlijnen (de veelbesproken Auteursrecht Richtlijn en de nieuwe Omroep Richtlijn) in de Nederlandse wet geïmplementeerd worden. Eind

volgend jaar staat evaluatie van het Auteurscontractenrecht op de rol – een gelegenheid bescherming van auteurs en artiesten wettelijk van extra tanden te voorzien – maar bovenal heeft de overheid de sleutel in handen door als subsidiegever, en ook zelf als opdrachtgever, een werkelijk verschil te maken. Goed voorbeeld doet volgen. Mooie woorden – en zelfs wettelijke bescherming alleen – zijn niet genoeg.

Kijk op www.auteursrechtuitleg.nl voor meer informatie over het auteurs- en naburig recht

Efe Erdem leidde dit jaar The Pack Project, een ontwikkelingstraject waarbij talenten speciaal voor het festival Jazz International Rotterdam composities schrijven en uitvoeren. Hij verraste met muziek voor een spannende combinatie van klassiek strijkkwartet, funky grooves en trombone.

Het project had een aantal maanden zijn absolute prioriteit. “Ik heb nauwelijks geslapen, was er dag en nacht mee bezig,” vertelt de trombonist en componist. “De Russische bassist Anton Davidyants heeft twee weken bij mij in huis gewoond. We hebben nonstop gerepeteerd. Het fijne was dat ik er dankzij de Sena Performers-subsidie tot aan de deadline geen andere optredens naast hoefde te doen voor mijn inkomsten.” Als ‘leader of the Pack’ sloeg de in Ankara geboren en sinds 2008 in Rotterdam gevestigde Erdem een spannende brug tussen klassiek strijkkwartet en hedendaagse funky grooves. Met zijn daardoorheen vloeiende tromboneklanken wist hij eind oktober in LantarenVenster betoverende sferen te creëren. Een dag later volgde een herhaling op het zusterfestival in Nijmegen.

Pack Project

“Met het Pack Project proberen we te signaleren welke muzikanten de mensen verrassen,” vertelt festivaldirecteur Sophie Blussé. “Wie is toe aan een *next step* in zijn carrière? We kwamen uit bij Efe. Een stille kracht, die overal opduikt als *side man*. Hij staat open voor allerlei stijlen, laat zich in geen enkel hokje duwen en speelt met zeer uiteenlopende muzikanten.” Als bandlid ging Erdem mee in de flow van het jazz-hiphoporkest Re:freshed Orchestra. Daarnaast speelde hij samen met Anouk, Doe Maar en Di-rect en internationale grootheden als Marcus Miller, Snarky Puppy en Roy Hargrove. Blussé: “Hij wordt veel gevraagd, is hartstikke goed. Als er iets nieuws opduikt, bijt hij zich daar helemaal in vast. Hij heeft een klassieke achtergrond, is superbreed én Rotterdams. We wilden horen wat hij ons nog meer kan brengen. De compositorische opdracht gaf hem de gelegenheid om zich helemaal te richten op zijn eigen muziek.”

Sena Performers-sponsoring

Erdem was aangenaam verrast over zijn uitnodiging: “In voorgaande jaren werden steeds Rotterdamse muzikanten gevraagd van Nederlandse afkomst. Toen ze mij vroegen wist ik: oké, ik ben ook Rotterdammer, ik hoor

erbij. En ik wilde meer muziek componeren, dus ik dacht: *go for it*. Het was supergaaf om te schrijven voor strijkers in combinatie met moderne grooves als funk, soul en hiphop, wat eigenlijk mijn muziek is. Ik heb in Ankara klassieke muziek gestudeerd, dus vond ik het logisch om met klassieke én jazzmuzikanten te werken.” Zonder de sponsoring van Sena Performers was dat onmogelijk geweest: “Er moet zoveel gedaan worden en zelf investeren is niet echt gemakkelijk. Het was een uitstekende kans voor een opkomend artiest.” Zo’n project kan alleen maar met fondsen, beaamt Blussé Erdem’s woorden:

“Omdat Norma is weggefallen als sponsor heb ik dit jaar meer gevraagd aan Sena Performers en ook gekregen. Wat ik ook sterk vind van deze fondsaanbieder, is de minimale gage die zij eist voor alle optredende muzikanten.” Met de groep van het Pack Project wil Erdem op festivals spelen en een clubtour maken, tot in Noord-Amerika toe. “Het is *fresh new music* zoals ik die nergens eerder heb gehoord. In een bezetting zonder harmonische instrumenten, ook heel bijzonder.” Direct na de twee concerten nam het gezelschap in een studio de nieuwe composities op cd op. Daarnaast heeft

hij een ander eigen album, gemixed en al, klaar liggen. Hij heeft het sowieso druk. In december treedt hij als *side man* veertien keer op in Turkije, daarnaast staan verschillende projecten met andere muzikanten gepland. “Als ik een label kan vinden voor de Pack Project-cd en de distributie, wordt dat allemaal veel gemakkelijker.”

Door Jimmy Tigges Foto Eric van Nieuwland

Sena Performers subsidieert The Pack Project omdat het jazztalenten een goede mogelijkheid biedt een stap verder te zetten in hun artistieke ontwikkeling. Daarnaast biedt het project fatsoenlijk betaalde werkgelegenheid voor jazzmusici. Dat is een belangrijk doel van de subsidies uit het Sena Performers Fonds.

DE WAARDE VAN MUZIEK

Elke winkel heeft een eigen publiek en een eigen sfeer. Die sfeer wordt mede bepaald door het interieur, de bediening – en vaak ook door de muziek. Performers Magazine praat met Jacques Termeulen van Café Happy End in Den Haag.

Door Jimmy Tigges
Foto: Minke Faber

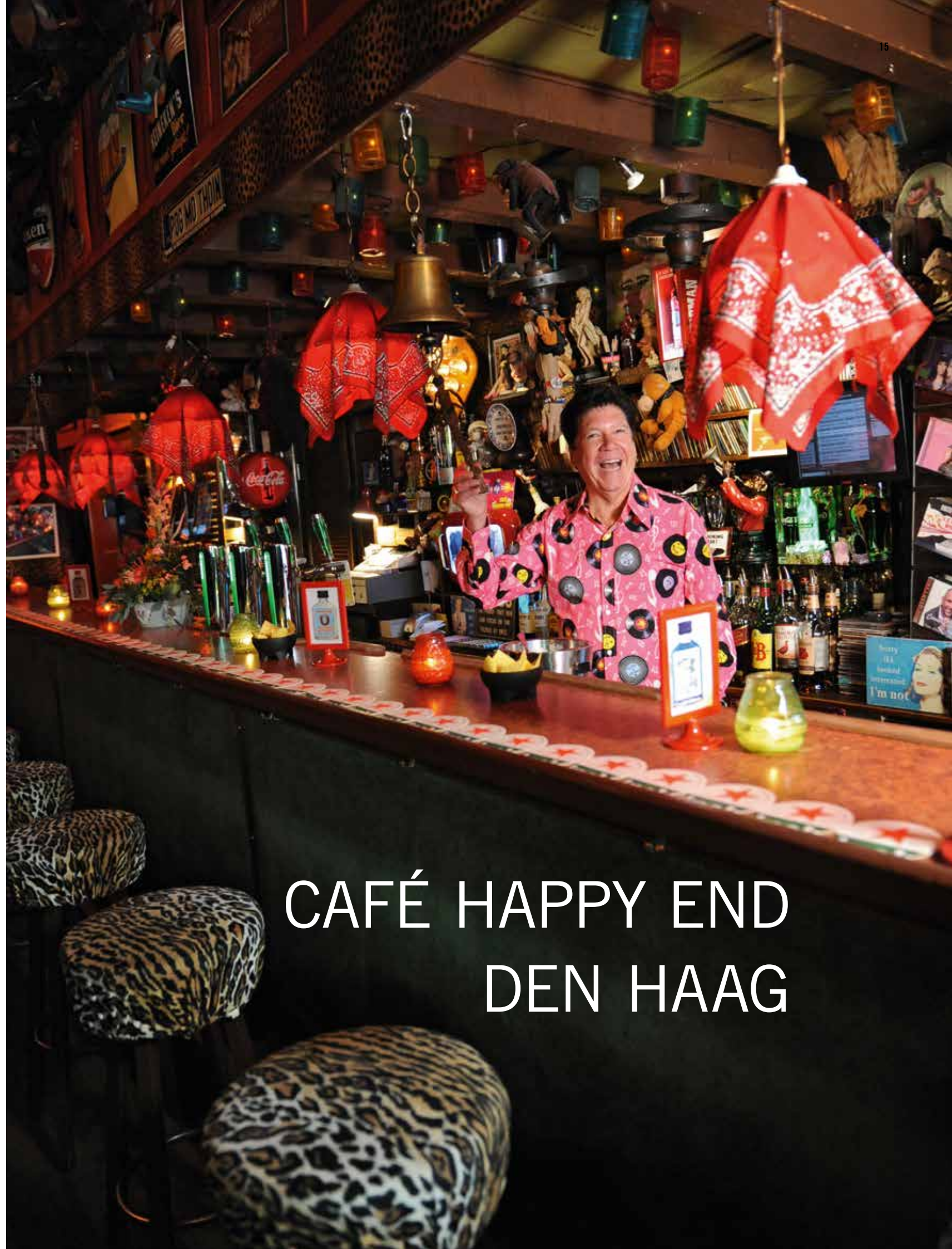
‘Een stukje Jordaan in Den Haag’, luidt de slogan van café Happy End. Eigenaar Jacques Termeulen, beter bekend als ‘Sjakie’, noemt het ook wel “een bezienswaardig rariteitenkabinet”. Wie zijn bont ingerichte zaak in het Haagse Hofkwartier betreedt ziet heksen op bezemstelen rondvliegen en honderden hooggehakte dameschoentjes aan het plafond hangen. De barkrukken zijn bekleed met luipaardmotief. “Zo gevarieerd als hier heb je het nergens, elke dag is anders,” vertelt hij. “Hier komen mensen van 18 tot 91. Van politici tot prostituees. Kantoorlui, hotelgasten, studenten.” In Happy End speelt muziek een hoofdrol. Sjakie pretendeert aan alle mogelijke verzoeken te voldoen. “Lang geleden vroegen drie Zweden om Gianna Nannini, een Italiaanse zangeres. ‘s Ochtends ben ik gaan bellen. Een platenzaak in Amsterdam kon mij helpen. Met een bloedgang ben ik met de trein heen en weer gereisd, ik was net terug voor openingstijd. Het is een principekwestie: ik moest en zou die cd hebben. Die Zweden zijn één keer terug geweest.

Ze hebben voor 41 gulden verteed. De cd was import: die kostte 23,50.” Zijn muziekcomputer bevat duizenden tracks, variërend van diverse soorten dance tot categorieën als bella Italia, best of 60’s, 70’s et cetera, blues mix, meezing, Limburg, schlager, Espana soft, deep house en zelfs een portie Greek mix. Als een aangevraagd nummer ontbreekt, raadpleegt hij zijn eigen cd-collectie. Termeulen is zijn eigen huis-dj. “Ik ben ermee opgegroeid. Mijn ouders hadden drie kroegen, alle drie met een jukebox. Daar hoorde ik honderd keer hetzelfde nummer. Toen ik in 1982 zelf cafébaas werd wilde ik dat voorkomen. Het hoort bij mijn gastheerschap. Zodra er mensen binnenkomen, ga ik met mijn voelsprietten over de bar. Welke muziek vinden ze leuk? Ik start altijd met dance classics, dat vinden jongeren én ouderen leuk.” Nederlandstalig doet het ook goed, van Hazes tot De Rêgâhs, zeker tijdens vrijgezellenfeestjes. Termeulen toont een cd’tje van Duo Glansrijk, met de in authentiek plat Haags gezongen kraker *Als Jij Niet Van Me Houdt, Dan Schijt Ik Bagger*. “Dat is hier opgenomen. De zanger was barkeeper, in een café aan de overkant.” Ook een geheid succesnummer: *De Drankoverval* van feestzanger Hans Versnel. Bij de regel ‘Geef een rondje voor de hele zaak’ trekt Sjakie aan de bel. ‘Allemaal allemaal: wat is die man royaal!’, dankt de zingende Versnel de vrijgevig kroegbaas. Sjakie’s aanvullende collectie varieert van Spaanse ska tot Ierse traditionals, J-pop, Chinese en zelfs Litouwse muziek. Er is allemaal ooit

naar gevraagd. *Speel Die Dans* van Peter Koelewijn, uit 1965. Staat in geen enkel digitaal muzieksysteem, maar Sjakie heeft ’m. Speciaal voor de gay community: de cd *Step Into The Music* van Tomboy. Vroeg rhythm & bluesrepertoire van de Stones, voor een fan die eens per twee maanden langskomt. Franstalige vocalisten als Dany Brillant en Pauline Ester. “Ik draai ook jazz, als het maar niet dat hele moderne is.” Soms ziet hij een klant aan de overkant zijn fiets wegzetten. “Als-ie dan binnenkomt heb ik zijn favoriete muziek al opstaan. Als ik echt oud publiek heb, 80-plussers, draai ik Max Bygraves met songs als *Happy Days Are Here Again*. Soms zegt zo’n oudje dan: ‘Heb je niks van ZZ Top?’ Bygraves oubollig? Ik draai ’m niet voor mijzelf, maar voor die oudjes. Ik zie ze helemaal opfleuren. Met een stukje nostalgie en herkenning maak je de meeste omzet.”

‘IK START ALTIJD MET DANCE CLASSICS, DAT VINDEN JONGEREN ÉN OUDEREN LEUK’

CAFÉ HAPPY END DEN HAAG

HOE DOET ZE HET?

ELSKE TINBERGEN (46) IS (BAROK)CELLIST, CELLO- DOCENT, ENSEMBLECOACH EN DOCTOR IN DE KUNSTEN

WAT VOOR PROJECTEN DOE JE ZOAL?

“Met mijn eigen ensemble Giardino Musicale geef ik concerten, maar ik word als cellist (ik speel naast cello en barokcello ook 5-snarige violoncello piccolo en basviool) ook gevraagd voor koorbegeleiding of in orkesten. Ik geef celloles in een privépraktijk, ik coach een amateur cello-ensemble en ik geef ook cursussen voor de Vereniging Huismuziek, waarbij ik soms wel zeventig deelnemers dirigeer

en begeleid. Daarnaast ben ik afgelopen jaar gepromoveerd. Een speciale regeling waarbij kunstenaars zich wetenschappelijk in hun vakgebied kunnen verdiepen. Mijn proefschrift heet dan ook: *The ‘cello’ in the Low Countries. The instrument and its practical use in the 17th and 18th centuries*. Ik ben er jaren mee bezig geweest. Het eindproduct bestaat uit vier delen, maar we gaan kijken of er ook een publiekspublicatie mogelijk is.”

IS DAT IDEEAAL?

“Je zou kunnen zeggen dat het slimmer is om te kiezen voor één lijn. Maar die vier ‘poten’ in mijn carrière: spelen, lesgeven, coaching en wetenschap, weerspiegelen mijn karakter. Bovendien verrijkt het één het ander.

Als gevolg van mijn proefschrift heb ik vorig jaar een lezing gegeven voor de NGV: de Nederlandse Groep van Viool- en Strijkstockenmakers. Binnenkort ga ik op het Conservatorium van Amsterdam ook een lezing geven voor studenten-strijkers Oude Muziek. Soms ontdek je door lesgeven nieuwe dingen die je dan

weer voor jezelf kunt gebruiken. Bovendien vind ik het allemaal interessant. Het enige waar ik echt een hekel aan heb is de administratie.”

ALS GELD NIET UITMAAKTE, WAT ZOU JE DAN HET LIEFSTE DOEN?

“Geen administratie, haha. Verder zou veel hetzelfde blijven. Kijk, als geld écht niet uitmaakte, zou ik me misschien nóg meer richten op mijn onderzoek naar de cello in de Lage Landen. Veel van de tijd die ik erin investeerde was onbetaald, terwijl mijn fascinatie, zelfs nu ik gepromoveerd ben, niet is opgehouden. Het is makkelijker om mét geld te studeren dan met weinig geld. Ik zou ook meer tijd

willen besteden aan het ontwikkelen van mooie programma’s voor mijn ensemble en uiteraard ook meer concerten geven.”

LUKT HET OM ROND TE KOMEN VAN DE MUZIEK?

“Ja, dat lukt, ik doe ook geen klussen buiten de muziek om. Al kan ik niet drie keer per jaar op vakantie...”

HOE INVESTEER JE IN JE CARRIÈRE?

“Ik heb mijn eigen website gebouwd, ik ben co-manager van mijn eigen ensemble. Dat is investeren met tijd. Ik investeer natuurlijk ook met geld: zo ben ik onlangs op een congres in Engeland geweest naar aanleiding van mijn promotieonderzoek.”

HOE DENK JE OVER NABURIG RECHT? HEB JE ER OOK WAT AAN?

“Het is geweldig dat het bestaat. Ik heb een aantal cd’s gemaakt. Soms word je daarvoor betaald, soms verdien je met het produceren van de cd niets en kost het zelfs geld. Dan is het fijn dat er toch nog geld binnenkomt als de muziek vervolgens op de radio wordt gedraaid.”

WAAR LOOP JE TEGENAAN?

“Het fenomeen Fair Practice blijft lastig in de klassieke muziek. Wijs ik een aanvraag af wegens te weinig geld – terwijl ik weet dat de organisatie ook gewoon weinig geld hééft? Of zeg ik: we spelen al vier concerten die wel redelijk betaald worden, we pakken deze er ook bij, want dan zijn we zichtbaar, en hoorbaar?”

WAT IS JE GEHEIM?

“Ik vind het moeilijk om dat over mezelf te zeggen. Leerlingen en cursisten zeggen vaak dat ik een aanstekelijk soort enthousiasme heb waar ze blij van worden. Bovendien ben ik oprecht in ze geïnteresseerd: ze moeten natuurlijk leren hoe je een op- of een afstreek doet, maar ik vraag bijvoorbeeld ook hoe het met hun vader gaat.”

WAT ZIJN VOOR JOU TOPMOMENTEN?

“De jaren promotieonderzoek gaven ook ruimte voor onzekerheid: doe ik het wel goed, kán ik het wel: onderzoek doen? Dan is het ontzettend fijn als je bij het promoveren lovende woorden krijgt. Net zoals het heerlijk is als er na afloop van een concert iemand naar je toekomt die tijdens het luisteren echt iets heeft meegemaakt en je dat goed kan vertellen. Of een cursist van een zomercursus die na afloop een enthousiast briefje schrijft.”

HOOGSTE JAAROMZET:

- € 21.000 bruto

LAAGSTE JAAROMZET:

- € 14.000 bruto

MUZIKANTENKOSTEN:

- “Nieuwe snaren, verzekeringen, onderhoud van instrumenten, bladmuziek, reiskosten, reclame, maar ook postzegels, papier, een kopje thee tijdens een werkafpraak; ik schrijf alles op. Het zijn zoveel kleine dingen, dat loopt uiteindelijk behoorlijk op.”

GROOTSTE UITSPATTING DIT JAAR:

- “Er was dat congres in Engeland, dat kostte iets van € 500. Maar ik heb ook een lichtere cellokist van € 2000 gekocht. Ik had jarenlang een prima kist – en die doet het nog steeds, maar hij is zwaar en mijn lijf moet dit leven ook volhouden.”

- www.elsketinbergen.nl

- www.giardinomusicale.nl

CURSUSSEN EN CONCERTEN VAN ELSKE:

- 22/2/2020 15.30 Geertekerk Utrecht Giardino Musicale i.s.m. Vocaal Ensemble Marcantus: ‘Liefde voor Bach’.
- 6/3/2020 cursus Huismuziek ‘De geboorte van de cello’, cursus voor amateur cellisten.
- 7/3/2020 cursus Huismuziek ‘De geboorte van de cello’, cursus voor amateur cellisten.
- 14/4/2020 12.30 Thomaskerk Amsterdam Giardino Musicale ‘Oh Nederland’.
- 15/4/2020 12.45 Kloosterkerk Den Haag Giardino Musicale ‘Oh Nederland’.
- 18/4/2020 16.00 Dorpskerk Hendrik-Ido-Ambacht Giardino Musicale ‘Oh Nederland’.
- 19/4/2020 15.00 Jeroen Bosch Ziekenhuis Den Bosch Giardino Musicale ‘Oh Nederland’.

Door Jowi Schmitz Foto: Minke Faber

MUZIKALE VODDENMAN

CURIEUZE OPNAMEN EN VERGETEN ARTIESTEN

Roland Vonk is toegewijd hoeder van een gigantische verzameling aan Rotterdam gelieerde muziek. Als radiomaker, cd-samensteller en schrijver deelt hij zijn unieke collectie en de verhalen daarachter graag met anderen. Ook tot na zijn dood. Door Jimmy Tigges Foto's: Minke Faber

In zijn radioprogramma 'Archief Rijnmond' besteedt Roland Vonk wekelijks aandacht aan 'oude plaatjes, curieuze opnamen, onbekende teksten en vergeten artiesten' uit de regio. In november verscheen van zijn hand 'De Muzikale Voddenman', naar zijn *nom de plume* als platenophaler bij luisteraars. Een boek met verhalen over muziek, over verzamelen en over verzamelaars die hij in de loop der jaren ontmoette. "Dat verzamelen begon in 1998 met een radioprogramma bij RTV Rijnmond," vertelt hij. "Ik had een voorstel ingediend. Op zo'n regionale zender hoorde ook muziek van gisteren en langer geleden, vond ik. Als je zo'n programma begint, weten de mensen je te vinden. Ik had

hoogstens een meter aan Rotterdamse muziek staan, maar heb het honderdvoudige opgehaald. Achter het wegdoen van al die platen blijkt meestal een verhaal te zitten. Dan krijg je bij een kopje thee hele levensverhalen te horen. Ik dacht: dat is aardig om op te nemen. Zo ontstond de rubriek 'De Muzikale Voddenman' in een ander programma."

PLATENPAKHUIS

Geen etage van zijn vier verdiepingen tellende woning die niet is volgestouwd met platen en gedecoreerd met passende attributen. Met mappen vol bladmuziek, stapels cd's, tijdschriften en boeken op de vloer. "Een teringzooi", noemt hij het zelf, "maar er zit wel systeem in. Elk stapeltje of kratje betekent iets." De wandkasten met eindeloze hoeveelheden lp's maken een overzichtelijke en geordende indruk. Alleen al de afdeling 78-toerenplaten is indrukwekkend. Twaalf dozen zijn gevuld met honderden flexiplaatjes die de Rotterdamse firma Sonopresse tussen 1961 en 1984 produceerde. Het hangmappensysteem met papieren artiesten-informatie telt een stief aantal meters. En dat is alleen nog maar de aan Rotterdam gewijde etage. Een tiental XL-formaat draagtassen in de hoek herbergt zijn laatste vangst: een selectie uit de 30.000 cd's waarvan zijn werkgever zich onlangs ontdoed. Hij moet ze alleen nog even beluisteren en opbergen.

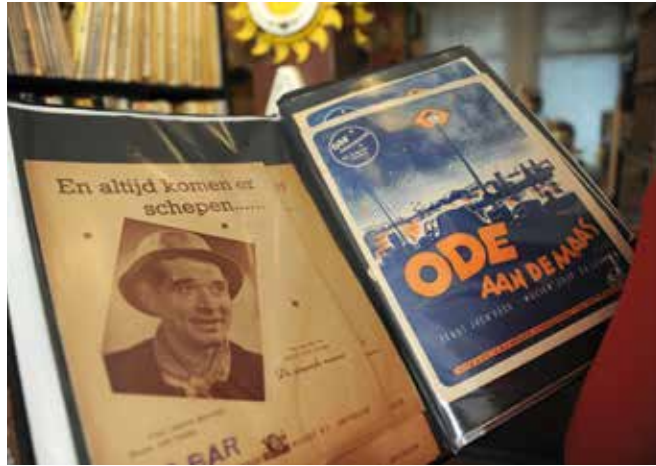
"Bij Rotterdamse platen streef ik ernaar van alles twee exemplaren te hebben, voor de zekerheid. Als ik platen voor de radio digitaliseer, merk ik vaak dat er met een 'spijker' doorheen is gegaan. Vooral veel singles zijn niet meer om aan te horen. Ze zijn gedraaid op feestjes, er is bier of koffie overheen gegaan of ze zijn achteloos in de hoek gesmeten. Een paar zomers geleden heb ik tweeduizend platen weggedaan. Van één lp van organist Joop Walvis had ik achttien exemplaren staan. Ik dacht: twee is wel genoeg." Regelmatig wordt hij gebeld, als er een artiest is overleden. Zo haalde hij alles in huis van Cock van der Palm en Annie van 't Zelfde. De nog levende Gerard Cox bood hem onlangs zijn hele archief aan. In de kelder staan zes kratten met

bandrecorderbanden van een overleden Rotterdamse muzikleraar annex koor-dirigent. "Hij maakte montages voor zijn leerlingen. Ik moet nog moed verzamelen om dat door te spitten, een heidens karwei."

Dat hij luisteraars plezier doet met zijn vondsten, is zijn alibi. "Vaak is het verhaal eromheen bijzonderder dan de muziek. Het betekent iets voor mensen, omdat ze er bijvoorbeeld ooit op gedanst hebben. Verder heb ik een dringende behoefte dingen te redden van de ondergang en de vergetelheid. Sommige lui van wie ik veel platen heb, zijn compleet vergeten. Wie kent bijvoorbeeld nog Jan Gorissen? Als ik morgen onder lijn 4 kom, dan belt mijn vrouw naar het Stadsarchief Rotterdam of het nationale muziekarchief dat de Centrale Bibliotheek aan het opzetten is. Dan hebben ze een aardige doorsnee van wat er in de afgelopen 120 jaar aan Rotterdamse muziek is gemaakt. De oudste originele plaat die ik heb, van Louis Davids, dateert van 1908. Degene die er over honderd jaar naar zoekt zal mij dankbaar zijn."

ROTTERDAM EN OMSTREKEN

Zijn criteria of iets 'Rotterdams' is, zijn rekbaar: "Drs. P is in Rotterdam geboren noch gestorven. Hij heeft er wel elf jaar gestudeerd en verschillende liedjes over Rotterdam gemaakt. Dankzij Rotterdam is hij doctorandus. Dorus, alias Tom Manders, kwam ook niet uit Rotterdam, maar hij vestigde het 'Cabaret Dorus' in die stad en bezong die ook." Soms is er twijfel. "Ik las bijvoorbeeld dat Bonnie St. Claire is geboren op een binnenvaartschip ter hoogte van Rozenburg. Dan sluit ik een compromis. Ik ga haar niet actief verzamelen, maar als een fan die al haar platen heeft doodgaat, mogen de nabestaanden zich bij mij melden." Een Rotterdamse zanger, componist of tekstschrijver, een liedje over Rotterdam, een Rotterdams label: het kan allemaal aan de criteria voldoen. Engelstalige pop verzamelt hij ook, "al draai ik dat zelden zondagmorgen op de radio. Ik probeer ook de recentere dingen bij te houden. Als ik denk er iets mee te kunnen, vraag ik om een recensie-exemplaar. Ik probeer die aanschaf een beetje te doseren."

Zelf maakt hij regelmatig professionele opnames van optredens, voorstellingen en presentaties. “Daar zitten dingen bij die je nergens anders vindt. Ik neem gesprekken op met artiesten. Die interviews zitten allemaal in mijn computer. Ik wil ze een keer ergens op internet ontsluiten.” Zijn verzameldrift vindt ook zijn neerslag in boeken en het samenstellen van bijzondere cd’s. Projecten als ‘Het Rotterdams Passé van Drs. P’ of de door hem geïnitieerde cd ‘Toen Wij Naar Rotterdam Vertrokken’, met dertien bekende Rotterdamse liedjes door allochtone muzikanten uit de Maasstad. Trots is hij op een voor het OorlogsVerzetsMuseum Rotterdam gemaakt doosje met drie cd’s. “Er staat bijzonder materiaal op, afkomstig van unieke glasplaten. In een oplage van vijfhonderd is de kans groter dat zulk materiaal bewaard blijft. Ik hoop dat dit soort projecten een beetje

een dam opwerpt tegen het verloren gaan van de dingen.” Hij helpt graag mensen die hem benaderen voor bijzondere opnames. “Een overleden lid van een religieus koor had op een bepaald nummer solo gezongen, of ik dat nummer soms had? Ja dus. Het kan ook om Kaapverdiaanse muziek gaan, er is een grote Kaapverdiaanse gemeenschap in Rotterdam.”

NIEUWE KIJK

Zijn ontmoetingen met artiesten leidden tot andere inzichten. “Na haar brouille met (Rotterdammer) Johnny Hoes probeerden andere producers te profiteren door de Zangeres Zonder Naam liederen met dezelfde emotionele lading te laten zingen. Dat werkte niet. Er zit weinig intellectueel bevredigends in het repertoire van Hoes, maar ik heb bewondering voor het imperium dat hij heeft opge-

bouwd, met zijn boerenslimheid.” Zijn eigen smaak is secundair. “Gemiddeld genomen word ik niet warm of koud van de Marinierskapel, al is dat wel een goede band hoor. Maar ik verzamel ze, omdat ze in Rotterdam zaten. Ik heb een beetje burgerlijke smaak. Gillende gitaren hoeven niet zo voor mij, maar toch vond ik de punk een interessante periode. Ik zie er de frisheid van in.” Vonk heeft geen idee of er elders in het land ‘muzikale voddenn mannen’ rondlopen met evenveel oog voor regionaal muzikaal erfgoed. “Iets van cultuur uit hun gebied vindt ook neerslag in de liedjes die er verschenen zijn, daar zit een sociale geschiedschrijving in. Het punt is dat je zoiets uit intrinsieke motivatie moet doen. Ik sta bij Rijnmond voor 28 uur op de loonlijst, maar ben hier feitelijk altijd mee bezig. Dat geeft niks, want dat is mijn leven. Ik ben van nature een verzamelaar, dan vind je ergens in je leven wel iets waar je die aandrang op los kunt laten. Het is mijn werk en ik heb het idee dat ik iets opbouw en nalaat.”

Informatie: rolandvonk@telfort.nl

‘VAN ÉÉN PLAAT VAN ORGANIST JOOP WALVIS HAD IK ACHTTIEN EXEMPLAREN STAAN. IK DACHT: TWEE IS WEL GENOEG’

De Tweede Kamer behandelt volgend jaar veel wetgevingstrajecten op het gebied van het auteurs- en naburig recht. Zoals de implementatie van de nieuwe Auteursrecht- en Omroeprichtlijn en evaluatie van het Auteurscontractenrecht, maar ook een wijziging van de Wet Toezicht op collectieve beheersorganisaties. Een aanscherping vooral. Door Erik Thijssen

AANSCHERPING WET TOEZICHT OP COLLECTIEVE BEHEERSORGANISATIES

Nederland kent een door de overheid benoemd College van Toezicht Auteursrechten (het CvTA), dat toezicht houdt op collectieve beheersorganisaties (CBO's) zoals Sena, Norma, Buma en Stemra. Na evaluatie van de bestaande wet wil de regering met deze wetswijziging het toezicht slagvaardiger en doelmatiger maken. Michel Frequin (directeur van VOICE, de brancheorganisatie van CBO's): “Volgens de wetgever: slagvaardiger door het College van Toezicht de mogelijkheid te geven sneller door te pakken met sancties als een CBO zich herhaaldelijk niet aan bepaalde normen houdt of ernstig in overtreding is. Doelmatiger door aan het college de ruimte te laten om de administratieve lasten van het toezicht te verminderen voor CBO's met een goed trackrecord. Dus verscherpt toezicht waar nodig, verlicht waar mogelijk.”

BEKOSTIGING TOEZICHT

Nieuw is ook dat de bekostiging van het toezicht wordt gewijzigd: de sector moet 50% van de kosten gaan betalen. Het wetsvoorstel geeft het CvTA daarnaast enkele nieuwe bevoegdheden, onder meer de bevoegdheid interne bestuurders (directeuren) en toezichthouders vooraf te (laten) toetsen op geschiktheid. Dat lijkt deels in strijd met de recente Europese Richtlijn

Collectief Beheer die nu juist een grote invloed van rechthebbenden in toezichtorganen voorschrijft. Frequin: “In het wetsvoorstel wordt nu zo'n toetsing voorgesteld voor CBO's met een omzet van meer dan 50 miljoen euro. Dat geldt dus in praktijk alleen voor Buma en Sena. Het is duidelijk dat dit een reactie is op de recente bestuurscrisis bij Buma/Stemra. Maar het college zal niet zelf de geschiktheid gaan toetsen. Het krijgt deze bevoegdheid voor de situatie dat Buma of Sena de bestuurder of toezichthouder niet of onvoldoende zelf heeft getoetst en zal dat dan uitbesteden aan een onafhankelijke, gespecialiseerde derde partij. Maar het is zeker een punt dat het college terughoudendheid zou passen als het gaat om benoemingen van vertegenwoordigers van rechthebbenden door hun eigen organisaties of achterban.”

NEDERLANDSE EN EUROPESE REGELS

Het is sowieso de vraag hoe goed de Nederlandse wet zich verhoudt tot de Europese regels. “De Nederlandse wet, die er eerder was dan de Europese richtlijn, is voornamelijk gedreven door het willen creëren van één loket voor de markt, dus een sterk monopolie, waarbij sterk toezicht past. De Europese richtlijn is meer gebaseerd op marktwerking door kwaliteitsverbetering te stimuleren en

het beste loket boven te laten drijven door rechthebbenden meer keuzevrijheid te geven. Na de invoering van de Europese richtlijn in de Nederlandse toezichtwet, hebben we een wettelijk kader dat hinkt op twee gedachten. De richtlijn heeft gezorgd voor regels die er in voorzien dat de rechthebbenden via inspraak en vertegenwoordiging de touwtjes in handen hebben. Dat vraagt dan ook om meer vertrouwen van de wettelijke toezichthouder in het toezicht van en namens de rechthebbenden.” Alles afwegende kan VOICE redelijk leven met het wetsvoorstel: “Wij begrijpen de aanleiding om het college meer slagkracht te geven. Dat waren incidenten, maar uiteraard moet je incidenten effectief kunnen aanpakken. De CBO's kunnen zelf voorkomen dat sancties nodig zijn. Wij zijn tevreden met de koers om goed gedrag te belonen en meer verantwoording te leggen bij het eigen toezicht van en namens de rechthebbenden. Er is nog wel een aantal kanttekeningen te plaatsen, maar we zijn niet ontevreden. Veel hangt af van de afspraken die we kunnen maken met het college over een doelmatiger toezicht, zeker omdat de sector straks 50% van de kosten moet gaan betalen. Dat gaat af van het geld voor de rechthebbenden tenslotte, dus alle redenen om doelmatigheid toe te juichen.”

Oscar van der Pluijm is directeur van het podium Grounds in Rotterdam, oprichter van het World Music & Dance Centre en freelance adviseur in het culturele werkveld. Hij signaleert een verandering bij de podia in Nederland.

Door Anita Verheggen

We moeten ons richten op het informele podiumcircuit

Wat is er veranderd?

“Voorheen programmeerden podia genrespecifieke concertseries. Zo had De Doelen in Rotterdam een Wereldmuziekserie en dat zag je ook bij veel andere theaters en podia. Daarnaast waren er aparte wereldmuziekpodia zoals RASA in Utrecht. De laatste jaren heeft er een verschuiving plaatsgevonden: de aparte series zijn verdwenen net als een aantal wereldmuziekpodia. Wereldmuziek is nu integraal onderdeel geworden van de muziekprogrammering en het algemene muzikaanbod. Dat vind ik een goede ontwikkeling. Kijk naar een festival als Le Guess Who waar wereldmuziek een belangrijk deel van de programmering vormt. Het wordt alleen geen wereldmuziek meer genoemd omdat die term een stoffig imago heeft. Bovendien is het zo'n breed segment en zitten er zoveel hippe dingen tussen, dat die term de lading niet meer dekt. Je hebt wel Afro-beat, Latin of Cubaanse muziek maar als je de term wereldmuziek gebruikt is het net of er TL-licht aangaat in de zaal, het wordt er niet gezelliger op.”

Is de werkgelegenheid van de musici daarmee afgenomen?

“De absolute cijfers heb ik niet. Omdat een aantal wereldmuziekpodia met een redelijk programmeringsbudget is verdwenen, is die afnamekant in de afgelopen decennia verminderd. Maar het circuit is wel meer open gegaan. Als je nu een Latin popachtig bandje hebt, kun je in verschillende podiumcircuits en festivals optreden. De waaier van speelplekken is breder geworden maar ik

weet niet of er voldoende financiën zijn om die musici fatsoenlijk te betalen. Ik krijg wel signalen dat het minder geworden is.”

Wat betekent dit voor het subsidiebeleid van de overheid?

“Dat we ons niet moeten blindstaren op genrespecifieke podiumcircuits. Er is een nieuw segment van speelplekken of organisaties dat nu nog onzichtbaar is voor subsidiegevers. Een informeel circuit waar goeie concerten worden georganiseerd voor een groeiend publiek dat de officiële concertzalen bijna niet meer bezoekt. Ik denk dat we ons daarop moeten focussen. Het aanbod is zo divers geworden dat je het niet meer in genrespecifieke circuits kunt onderbrengen. Internet heeft de markt veranderd en ook de manier waarop musici hun publiek bereiken. Bij fondsen wordt de beoordeling van subsidieaanvragen daarom steeds problematischer. Door het brede aanbod kun je nooit genoeg deskundigen aan tafel hebben om er iets zinnigs over te zeggen. En binnen de muzieksector wordt al constant kwaliteit bepaald. Als een podium een artiest boekt en het publiek koopt er een kaartje voor, als de artiest besluit om een stuk van een bepaalde componist te spelen, wordt er elke keer kwaliteit bepaald. Geen willekeurige kwaliteitsbepaling want mensen stoppen er tijd en geld in. Het is raar als je dan nog eens een externe kwaliteitsbepaling van een fonds hebt terwijl dat in de keten van vraag en aanbod al heeft plaatsgevonden. We hebben daarom behoefte aan een subsidieregeling die de kwaliteitsbepaling van het werkveld respecteert.”

COLUMN HENK WESTBROEK

EEN KERSTVERHAAL

Een mens begrijpt zichzelf soms niet helemaal, tenminste daar heb ik wel eens last van. Bijvoorbeeld als ik tijdens een aanhoudende hittegolf en het daaraan gekoppelde nieuws dat de opwarming van de aarde het kookpunt bereikt heeft, ineens zin krijg in erwtensoep. Of als ik mezelf midden vorige winter bij bezoek aan de kerstman in een winkelparadijs de wens hoor uitspreken dat de Italiaanse ijsboeren het hele jaar door open moeten gaan. Aardbeien zijn er tegenwoordig ook het hele jaar door, dus waarom het verse volgens Italiaans recept bereide aardbeienijs dan niet, beargumenteer ik dan.

Links naast de troon waarop de kerstman zat, die grote en kleine mensen met cadeauwensen ontving, speelde een trio kerstliedjes. Ze waren gekleed in pakken die de sfeer van een omgehakte kerstboom uitstraalden. Als piek op hun muzikale bestaan droegen de heren een rode puntmuts met flikkerende lampjes en de zangeres oorbellen in kerststervorm. Ik hou al niet zo van kerstliedjes, behalve het honderdtal waar ik gek op ben. Maar die hoor je zowat nooit. Zoals Father Christmas van The Kinks. Het orkest nam pauze en in de koffiecorner kregen mijn kleinzoon en ik een boks van de toetsenist die een kennis van me bleek te zijn. Ik had hem vanwege zijn outfit niet herkend, ook al omdat hij zijn improviserende manier van spelen geparkeerd had om het kerstrepertoire herkenbaar te houden. Afgestudeerd

aan het Utrechtse conservatorium, en met twee collega's die de Herman Brood Academie met goed gevolg hadden doorlopen, verdienden ze hun kerstkalkoen door twee weken lang de kerstgedachte muzikaal te illustreren. “Wonen jullie de rest van het jaar bij de Kerstman op de Noordpool?,” vroeg mijn kleinzoon die een gelovige is. “Precies, wat doen jullie die andere 50 weken van het jaar?,” vroeg ik. Voordat een antwoord gegeven werd, kwam de eventmanager kerstfestiviteiten duidelijk maken dat er weer gespeeld moest worden. Door met zijn rechtermiddelvinger dwingend te tikken op de wijzerplaat van zijn horloge ter grootte van een bescheiden koekoeksklok. Hij herkende me en bleek ook te kunnen praten. “Als u een paar liedjes mee wilt zingen, mag dat hoor,” zei hij. “Dat doe ik graag,” jekte ik, “waar kan daarna de rekening heen?” Schaterlachend begeleidde de manager het trio naar hun instrumenten. Zes maanden later zag ik ze weer spelen. Ik bezocht een foodtruckfestival dat ‘duurzaamheid’ als thema had en naast vooral vegetarische lekkernijen ook duurzame workshops op het menu had. De muzikale omlijsting kwam van twee ensembles waarvan de ene het repertoire van iedereen die van achteren Hazes heet speelde en het bandje met mijn kennis soepele Latin

American. Ze waren behalve erg goed nu ook met zijn zessen. Ik begreep even later dat het op foodtruckfestivals – en daar zijn er mateloos veel van want het is een rage geworden – gebruikelijk is om gratis te spelen. En om de organisatoren financieel te compenseren voor het gebruik van een tent en elektriciteit. “Wat staat daar dan voor jullie tegenover?,” vroeg ik. “Reclame!” was het antwoord. Even later bestond de band uit zeven man, want ik deelde de flyers uit waarop stond hoe ze te boeken zijn.

‘ZE WAREN GEKLEED IN PAKKEN DIE DE SFEER VAN EEN OMGEHAKTE KERSTBOOM UITSTRAALDEN’

**EUROSONIC
NOORDERSLAG**
15 – 18 JANUARI,
GRONINGEN

ETEP
15 – 19 JANUARI,
GRONINGEN

**GRACHTENFESTIVAL
WEEKEND**
8 – 9 FEBRUARI,
AMSTERDAM

JAZZ IN DE KAMER
12 MAART,
LEIDEN

MARIMBA FESTIVAL
12 -15 MAART,
AMSTERDAM

JAZZFEST AMSTERDAM
21 MAART,
AMSTERDAM

HAPPY BACHDAG
21 MAART,
AMSTERDAM

You fill my mouth with poetry
I move away from gravity
Don't care too much for sanity
Will not come down for anything
I like being in midair

UIT: LAVALU - MIDAIR